सांख्यसर्वस्वमाहार्धेन संहृत्येति सर्वंकार्यजातंवियदादिकंसंहृत्यप्रविलाप्य कुत्रनिजदेहेकारणात्मनिसंस्थासमाप्तिर्यस्यसतथाकृत्वा स्वयमपिकारणात्माप्सुनिर्विशेषचिन्मात्रेशेतेलीनोभवति जगदंतरात्मा नारायणःसर्वप्रत्यग्भूतः एतेनयोयंमायावीजगज्जन्मादिहेतुःससर्वेषांप्रत्यग्भूतईश्वरश्चिन्मात्रेलीयतइतिनिर्विशेषब्रह्माद्वैतमुक्तंभवति ॥ ११६ ॥ इतिशांति०मोक्ष०नै०भा०एकाधिकत्रिशततमोऽध्यायः ॥ ३०१ ॥ ॥ ७ ॥ त्वंपदार्थशोधकौसांख्ययोगावुक्तातस्यपारमार्थिकंतत्पदार्थत्वंतत्त्वंवक्तुंअक्षरंध्रुवमेवोक्तमित्यादिनांतेतत्पदार्थस्वरूपमुपक्षिप्तंतद्विवरणायारभते किंतदक्षरमित्या

संहृत्यसर्वंनिजदेहसंस्थंकृत्वाप्सुशेतेजगदंतरात्मा ॥ ११६ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांति०मोक्ष०सांख्यकथनेएकाधिकत्रिशततमोऽध्यायः ॥ ३०१ ॥ युधिष्ठिरउवाच किंतदक्षरमित्युक्तंयस्मान्नावर्ततेपुनः ॥ किंचतत्क्षरमित्युक्तंयस्मादावर्ततेपुनः ॥ १ ॥ अक्षरक्षरयोर्व्यक्तिंपृच्छाम्यरिनिषूदन ॥ उपलब्धुं महाबाहोतत्त्वेनकुरुनंदन ॥ २ ॥ त्वंहिज्ञाननिधिर्विप्रैरुच्यसेवेदपारगैः ॥ ऋषिभिश्चमहाभागैर्यतिभिश्चमहात्मभिः ॥ ३ ॥ शेषमल्पंदिनानांतेदक्षिणायनभास्करे ॥ आवृतेभगवत्यर्केगंतासिपरमांगतिं ॥ ४ ॥ त्वयिप्रतिगतेश्रेयःकुतःश्रोष्यामहेवयं ॥ कुरुवंशप्रदीपस्त्वंज्ञानदीपेनदीप्यसे ॥ ५ ॥ तदेतच्छ्रोतुमिच्छामित्वत्तःकुरुकुलोद्वह ॥ नतृप्यामीहराजेंद्रशृण्वन्नमृतमीदृशं ॥ ६ ॥ भीष्मउवाच अत्रतेवर्तयिष्यामिइतिहासंपुरातनं ॥ वसिष्ठस्यचसंवादंकरालजनकस्यच ॥ ७ ॥ वसिष्ठंश्रेष्ठमासीनमृषीणांभास्करद्युतिं ॥ पप्रच्छजनकोराजाज्ञानंनैःश्रेयसंपरं ॥ ८ ॥ परमध्यात्मकुशलमध्यात्मगतिनिश्चयं ॥ मैत्रावरुणिमासीनमभिवाद्यकृतांजलिः ॥ ९ ॥ स्वक्षरंप्रश्रितंवाक्यंमधुरंचाप्यनुल्बणं ॥ पप्रच्छर्षिवरंराजाकरालजनकःपुरा ॥ १० ॥ भगवन्श्रोतुमिच्छामिपरंब्रह्मसनातनं ॥ यस्मान्नपुनरावृत्तिमाप्नुवंतिमनीषिणः ॥ ११ ॥ यच्चतत्क्षरमित्युक्तंयत्रेदंक्षरतेजगत् ॥ यच्चाक्षरमितिप्रोक्तंशिवंक्षेम्यमनामयम् ॥ १२ ॥

दि व्यक्तिविवेकंतत्त्वेनयाथात्म्येनउपलब्धंपृच्छामीतिद्वयोःसंबंधः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ करालनामाजनकःकरालजनकस्तस्य ॥ ७ ॥ ८ ॥ कुशलंऊहापोहसमर्थं गतिरनुभवस्तेननिश्चयोस्यास्तीतितथा अध्यात्मेपरोक्षापरोक्षोभयविधज्ञानवंतमित्यर्थः मैत्रावरुणिंमित्रावरुणयोर्दीक्षितयोरुर्वशीमप्सरसंदृष्ट्वावासतीवरेकुंभेरेतोपतत्ततोगस्त्यवसिष्ठावजायेतामितिबह्वृचानांसनुक्रमणिकायांतस्यमैत्रावरुणित्वमुक्तं ॥ ९ ॥ प्रश्रितंविनीतं मधुरंअर्थतः अनुल्बणंकुतर्कहीनं ॥ १० ॥ ११ ॥ यच्चेति यत्राक्षरेक्षरतेलवणोदकवल्लीयते एतेनक्षराक्षरशब्दप्रवृत्तिनिमित्तेदर्शिते शिवंआनंदरूपं क्षेम्यंसंसारमोचकं यतःअनामयंनिर्द्वंद्वं ॥ १२ ॥

Digitized by Google